

PROSVEТА

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4633.LETTO—YEAR XII. Cena lista
je \$4.00Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., petek, 3. januarja (Jan. 3) 1919.

Subscription \$4.00
Yearly

ŠTEV.—NUMBER 2.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VEŽKA NALOGA ČAKA WILSONA V ITALIJI.

Frančija in Italija nočeta odstopiti od tajne pogodbe. Podrobno poročilo iz Ženeve, kako so Italijani prišli v Trst.

Pariz, 3. jan. — Tukaj poroča da bo Francija podpirala zahod Grkov, Srbov in Rumunov in Bolgarski in dalje bo podpirala maksimalne zahteve Jugoslovov, Čehoslovakov in Poljske.

London, 2. jan. — Predsednik Wilson ima pred seboj drugo temno nalogo, ko pride jutri v Ženevo. Naletel bo na mogočne zagovornike tajne londonske pogodbe.

Te zagovornike najde v italijanski vladi. Italijansko ljudstvo je

čefer navdušeno za Wilsonove ideje, kakor je angleško in francosko in odvisno je, dali bo Wilson s pomočjo teh ljudstev dosežel svoj namen. Vprašanje je, dali je predsednik obrne na ljudstva, ki naj prisilijo svoje vlade, da zavrnejo tajne pogodbe, ali bo zavrnitev naravnost od vlad, da se dobrecejo imperialističnim pakom.

Clemenceauova izjava v Parizu je jasna. Pichon je povedal brez inkov, da je Anglija navezana na tajno pogodbo, ki daje Francije ozemlje v Siriji in Palestini in sličnih krajih ob Jadranškem morju gleda na dejstvo, da so domeni krajji obljubeni z Jugoslovom.

Zdi se, kakor da je francoska vlada pravočeno opozorila Ameriko in Ameriko, da je vsak spoznam z njima nemogoč, izvzemši

in hočeta Francija in Italija kratično pogodbo. Wilson je prišel

aled tega v slab položaj. Anglija in načelni sprejela Wilsonove principije in morda bi rada razvedovala tajne pakte, ampak opozija je velika.

Clemenceauov nedeljski govor

je razdelil imperialistično politiko francoske vlade do dna; obenem

je dal razumeti, da zlepia ne bo

ompromis z Wilsonom. Francija

zahteva teritorij. Ako Francija

zame ves nemški teritorij zapadno od Renu in premogova potja

z Saarom, ona ve, da se bo mora

tepsti z Nemčijo vso prihodnjino eneracijo, zato pa Clemenceau

zahteva alianco z Ameriko, Anglijo in Italijo v obrambo aneksijskih dežel; iz ravno tega razloga hoče Francija utrijetne meje, lahko armado in ravnotežje vele-

Italija je pripravljena podpotiti Francijo v vseh teh zahtevah zamenoma, da ona ravno tako dobiti podporo za svoje aneksije jugoslovenskih dežel.

Clemenceau je to povedal ob

asu, ko se je Wilson odpravil v Ženevo, kakor da bi hotel reči: Italija je s Francijo na vsej črti, kar

tiče naših imperialističnih te-

njih.

Zdi se, da se je Wilsonu posreto pridobiti Lloyd Georga za

obodo na morju, in sicer pod

tiskom javnega mnenja na Anđelkem, ki je naklonjen Wilsonovemu miru. To se lahko sklepne

govorih raznih državnikov zadnje dni. Svoboda na morju in ljudov na morju gresta skupaj in v teh teh točkah ni več načelne razloga.

Zdaj pa pride za Wilsona druga

čaka naloga: pridobiti Italijo in

Francijo za razveljavljanje tajnih

aktivov in pripomjanje načela za

podločevanja prizadetih narodov.

To je ena njegovih najtežjih

log. Največja krisa mirovne konference je tukaj.

"Manchester Guardian", naj-

daljši list v Angliji, piše, da

prata Italijo in Francijo spreje-

mirovni načrt Amerike in An-

gle, ali pa iti svojo pot in iz-

bitti pomoci Amerike in Angliji.

Washington, 2. jan. — Tukaj

(Dalej na 3 str. 1. kol.)

AMERIKA BO IMELA NAJVEČJO MORNARICO.

Mornariški tajnik Daniels pravi, da je najmočnejša mornarica najboljši argument za ligo narodov.

ŠEST MILJARD ZA POVEČANJE.

Washington, D. C. — Mornariški tajnik Daniels zagovarja veliko ameriško mornarico, ki mora biti tako velika kot britska ali pa še večja, s stališča, da se ustanovi liga narodov ali ne, da odpade velik del policijske službe na vsem svetu Združenim državam.

Po novem triletnem programu pojde za povečanje mornarice \$6,000,000,000 in zgradili bodo 156 ladij, od katerih jih bo deset nebojsenih v šest bojni križarjev.

Mornariški tajnik Daniels je priporočil zborničnemu odseku za mornarske zadeve, da ostane v mornarici trajno 131,000 mož in da se ta mož eventuelno povrh še za 250,000.

Mr. Daniels je priporočil, da je sedaj treba graditi glavne ladje, kajti vsled protipotaplavske kampanje se je število malih ladij takoj pomnožilo, da jih imajo preveč. Povedal je odsek, da je nameraval v decembri odpotovati v Evropo, da študira mornariško konstrukcijo, toda sklenjeno premirje ga je odvrnilo od tega pota.

Mornariški tajnik je pred odsekom takole razložil svoje stališče:

Če se ustanovi liga narodov, ne bodo Združene države izvršile svoje dolnosti, dokler ne bodo imele pri mednarodni policijski sili tako močnega brodovja kot Velika Britanija.

Nova leta dan so bili po novi boljševiški izgredi v Berlinu, toda krvoljutna ni bilo. Sparta-

kovei in neodvisni socialisti so u-

stavili vladne automobile na ulici Unter de Linden, ki so vozili

letake za propagando. Radikalci

so zasegili vse letake in jih na ulici sežgali. Nato je nastal pretep

med vladno gardo in pomorsčaki

in počelo je več strelov, toda po-

sebne nesreče ni bilo.

Ce se ne ustanovi liga narodov in se sile ne združijo na omejitev oboroževanja, morajo Združene države kot vodilni ekponent demokracije in varuh sibkih narodov imeti veliko mornarico proti Veliki Britaniji.

Če se sile ne združijo na omejitev gradnje ladij, tedaj morajo Združene države imeti največjo mornarico na svetu, da branijo Monroeovo doktrino in varujejo sibke, če so orgožani.

Danielsov program, da Združene države zgradi največjo mornarico na svetu, ostane, dokler sile ne soglašajo s predsednikovim programom za znižanje oboroževanja. To je mr. Daniels povedal s temi besedami:

"V predsednikovih rokah tvori največji argument, da doseže omejitev oboroževanja, če se mu dovoli iti k mirovnemu konferenci z zagotovilom, da so Združene države pripravljene zgraditi največjo mornarico, dokler narodi ne prisramejo na omejitev mornariškega oboroževanja."

Kasneje je mr. Daniels priporočil, da se ta izjava črta iz zapisnika.

"Ali mislite, da je za Združene države velika diplomatična pridobitev, če rečejo Angliji, da mora pristati na omejitev oboroževanja, če ne, bodo Združene države izgradile sposobno mornarico, da protepe britsko?" je vprašal kon-

gresnik Kelley iz Michigana.

"Zaupam trdno, da pride do sporazuma na omejitev oboroževanja, ko se snide mirovna konferenca", je odgovoril mr. Daniels. "Če ne pride do sporazuma, moramo graditi ladje, da imamo tako veliko mornarico, da si bo vsak narod premisli, preden nas napade."

"Ali se predsednik strinja s takško, da postanemo največja mornariška sila na svetu?", je vprašal kongresnik Kelley.

"Da, če je treba nadaljevati s konkurenčno gradnjo", je rekel mr. Daniels. "Zdaj smo lahko druga mornariška sila, ali ta program nas napravi prvo silo."

Na Kelleysovo vprašanje, kajda

je mr. Daniels prišel do prepričanja, da moramo imeti najmočnejšo mornarico, če je že moramo imeti, je mornariški tajnik odgovoril:

"Mi, general-poročnik Carlo Petitti di Roreto, govorim Benečiji di Giugli, odrejemmo:

1. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

2. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

3. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

4. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

5. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

6. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

7. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

8. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

9. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

10. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

11. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

12. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

13. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

14. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

15. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

16. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

17. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

18. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

19. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

20. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

21. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

22. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

23. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

24. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

25. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

26. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

27. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

28. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

29. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

30. Da je politična in upravna oblast v okupiranih področjih Južnih Benečij v naših rokah;

<p

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Datum v člepanju n. pr. (Januar 31-19) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnem potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

Naprej za svobodo domovine!

Slovensko Republičansko Združenje je izdalо apel za fond milijon dolarjev. Ta denar se ima pôrabitи v boju za doseglo pravo svobode in demokracije v naši starji domovini — v boju proti italijanskemu imperializmu, ki hoče požreti Trst, Gorisko in Primorje — v boju proti reakcionarnim silam, ki bi rade spravile Jugoslavijo nazaj v temne predvojne čase.

Ameriški Jugoslovani so že doprinesli poleg krovih žrtv v prelike materijalne žrtve v gigantičnem boju za demokracijo. Dali so petindvajset milijonov dolarjev za obveznice štirih posojil svobode. Denar je bil častno založen. Dali so stotisoče za Rdeči križ, kar je tudi častno; dali so za druge reči, ki so bile v posredni in neposredni zvezi z vojno, torej z bojem za poraz avtokracije in reakcije.

Miljon dolarjev je navidez velika svota, vendar je zelo majhna v primeri z veliko naloga in velikim delom, ako mu hočemo biti kos. Zelo majhna svota je, ki jo tirja svoboda stare domovine od ameriških Slovencev. Svoboda je vredna veliko več! Ali je sploh mogoče oceniti svobodo Jugoslovjanov v denarju?

Ako se hočemo odzvati apelu za milijondolarski sklad, moramo se odzvati tako, da se ne bo zbiranje vleklo leto dni ali še več. Dobrodošle so sicer desetice in kvodri, ali za tak fond je treba za enkrat žrtvovati več. Zavežimo se za večje svote — recimo po \$50 in \$100 in več, kakor kdo premore — in kdor ne more dati obenem, naj se zaveže dati v tedenskih ali mesečnih obrokih za kratko dobo. Edino na ta način je mogoč uspeh. Pravilno je, da se odzovejo organizacije prve in potem podjetja ter posamezniki, ki največ premorejo.

Na delo za svobodo stare domovine, za svobodo slovenskega ljudstva, za demokracijo in republiko!

Prava pot v resnem času.

"Slovenski časnikar" je pred nekaj dnevi izjavil v newyorskem dnevniku:

"Slovensko Republičansko Združenje je slutilo sentijent naroda v starji domovini ter je s precejšnjim rizikom in pogonom brez faktov in direktnih poročil razglasilo, da se narod, ki je toliko časa živel pod cesarjem oziroma kraljem, absolutno ne more izreči za kralja... Kmalu nato so pa dospele vesti, da so se Slovenci v Ljubljani in drugih jugoslovenskih mestih javno navduševali za jugoslovansko republiko... Slovensko Republičansko Združenje je dobilo mogočnega prijatelja: — jugoslovanski narod v starji domovini."

Priznanje za doslednost in jasen cilj je lepa reč. Ampak priznanje je moralno priti šele potem, ko so neverni Tomazi dobili poročila iz starega kraja, da je res tako. V kakšni zmoti so bili vsi tisti, ki so verjeli, da so starokrajski Slovenci pri volji zamenjati Habsburžane s Karadžordževiči, potrjuje celo klerikalni ljubljanski "Domoljub", ki je pisal meseca julija 1918 sledenje: "Šušterskeva "Resnica" brzga struga na vse strani. Sedaj očitno obrekajo, da je naše časopisje navdušeno za Trumbiča in njegove letake in kaže s tisoč prsti na nas, da smo velezdajace. Tako globoko ni poleg nemškatarskega "Štajerca" padel še noben list na Slovenskem. Svoje lastne brate dolži velezdajstva, dasi mi vedno poudarjam, da stojimo strogo na stališču majniške deklaracije, a ta majniška deklaracija je vendar v velikem nasprotju s Trumbičevimi sanjami, ki zahtevajo Veliko Srbijo."

Omenjeni "slovenski časnikar" se po pravici pritožuje, da nekateri voditelji v Ameriki ovirajo skupno delo, in dobro ga je razumeti, ko eika na voditelje S. N. Z., ali vseslovenski shod ne bo rešil tega vprašanja.

Slovensko Republičansko Združenje, ki je bilo ves čas na pravi poti, je pripravljeno na skupno delo v vprašanjih, ki so zdaj najvažnejša. In najvažnejša ter najakutnejša sta zdaj pred nami dva vprašanja: *Prvič, da se prepreči aneksija jugoslovenskih dežel po Italiji, in drugič, da postane Jugoslavija čimpres republika.* Vse drugo je z enkrat morda potrebna, toda postranska reč.

Ako podružnice S. N. Z. ne zaupajo svojemu vodstvu, vedo, kaj lahko store, in velika monumentalna akcija ameriških Slovencev dobi takoj krepkejo oporo brez kakšnega izrednega zborovanja. Zborovanje, "pri katerem je narod zavzemal mesto na odru" — kot se je izrazil pisec — se je že vršilo minulo jesen, ko je bilo zbranih 80 zastopnikov naroda s pravilnimi poverilnicami na konvenciji S. R. Z. v Chicagu. In organizacije v Združenju vsekakor zaupajo vodstvu, ki so si ga same postavile.

Zdi se, da ga niso še tako kritičnega momenta, da se ne bi oglasili malenkostni ljudje z velikim vriščem in skušali odvrniti pozornost ljudstva od glavnih nalog, ki mora biti izvršena v danem momentu. Glasilo katoliške jednote piše, da je kruh zdaj glavno vprašanje v starem kraju brez ozira, kdo je tam gospodar.

Vesti iz stare domovine so stare po dva meseca predno jih izvemo v Ameriki, izvenčni kar pride po brzjavu in večkrat skozi sumljive roke. Zdaj vemo skoraj natančno, kakšen je bil tam položaj meseca oktobra; draginja je bila kajpada velika, španska influenca je hudo kosila ljudi — kakor kosi povsod — toda o kakšnem umiranju vsled lakote ni bilo govora.

Cez dva meseca bomo znali, kako je danes — in znali bomo, da Slovence tare drugo in večje vprašanje kot je pa pomanjkanje živil in oblike. Gotovo je pomanjkanje veliko, saj traja že nekaj let, ampak Jugoslovani zaradi tega še niso izumrli in tudi ne bodo v teh par mesecih.

Na licemersko vprašanje: "Kaj bi bil rajsi, dragi rojak, zdrav in sit pod cesarjem ali kraljem, ali lačen in mag v morda svobodni domovini?" odgovarjal vsekaj začedni rojak: "Rajsi trpm gled in hodim mag še nekaj časa, kakor pa da bi užival gremki kruh hlapčenstva iz rok italijanskega ali velikosrbskega kralja! Veliko slaja je drobitnica suhega ovsenjaka v svobodni domovini, kakor pa lonec mesa, ki ga solijo solze sužnosti!"

Dopisi.

Pittsburgh, Pa. — Četudi je vojne konec, je tukajšnja industrija še vedno zaposljena. Prehod iz vojne v normalno industrijo mora ne bo zahteval velike brezposelnosti, kakor se je v nekaterih krogih domnevalo.

Influenca je v tem mestu zelo razsajala, pa tudi naše društvo je bilo precej prizadeto. K sreči nam je epidemija pobrala samo enega člana, drugi so ozdravili.

V zapisniku, prihochenom v Prosveti meseca oktobra sem čital poročilo brata Jože Ambrožiča glede brata Majetiča, člana društva št. 191, v Winfieldu, Pa. Br. Jože Ambrožič pôroča, da se je ob času preiskave glede omenjenega člana ustal v Pittsburghu z "nekim" Barilarjem, ki je kolektiv prispeval za neko društvo "Osel". Jaz sem še čudil, kdo neki naj bi bil "neki" Barilar. Poizvedoval sem, in končno prišel do zaključka, da je br. Ambrožič najbrž misil brata Antonia Barilarja, tajnika dr. Slovenskih Sokolov, št. 118, SNPJ. Meni se zde takole "neki" prezrljivi izraz. Nekoliko več gentlemana bi prizadetemu nikakor ne škodilo. Ker imamo v navadi, da nazivamo druga druge in slično, da nas je tem bolj način nastopa, kakršnega se poslužujejo ljudje, ki pravijo, da so edini osrečevali našega naroda in edini opravljenci za stopniki volje naroda, nasprotno pa v svoji politični nerodnosti in neizkušenosti sejejo preprič v komaj pomirjene duhove, misle, da opravljajo za narod dobro delo. Mi bi takim ljudem, ki so vedno pravljeni nositi s sabo vedro gnojnico v svrhu, da onesnažijo v svoji zagrizenosti poštegne ljudi, ne zamerili toliko, ako bi pri tem ne zlorabili v korist naroda res poštenega namena edino v fanatično strankarstvo in obenem kazali pred narodom zaljubljenost v svoje osebe.

Ni nam ležče na tem, da se bavimo na tem mestu z osebo g. Žužka, ker naši je to neljubo in ker mu ne pripisujemo tiste važnosti in vplivnosti v slovenski javnosti, ki si jo domišlja in prisvaja sam. Pač pa nam je ležče na tem — in mislimo, da storimo edino le našo dolžnost — da članstvu in vodstvu S. R. Z. objavimo izvajanja in obrekovanja človeka, katerega nam je poslala po njegovi izjavi S. N. Z. v svrhu kampanje za bedne v domovini.

Milwaukee, Wis. — Dne 21. decembra je tu umrl rojak Martin Zužek na posledicah influenze, v starosti 38 let. Doma je bil iz vasi Zabukovje, fara Trebelno na Dolnjemskem. Tu zapušča soprog in pet nedorskih otrok v starosti od dveh do osem let, sestro in parbra in Michiganu. Pokojnik je bil član društva Sloga, št. 16, SNPJ. Kaj ga je spremilo na njegovi zadnji poti in mu položilo venec v zadnji pozdrav.

Družini Zužek izrekamo naše sožalje. Fr. Perko.

Lincoln, Ill. — Delavske razmere se so zadnje čase precej poslabšale. Dela se od tri do štiri dni v tednu, ali pa štiri dni 6 ur dnevno. V takih razmerah mora delavec zelo paziti, če hoče s svojim zasluzkom preživljati družino. Ako pa pride bolezem v hišo, je treba zdravniku, zdravil in se raznimi drugimi stroški so v tem v zvezi. Kako naj delavec, ki dela le par dni v tednu zmaga stroške? — Well, kdo se sploh briga za takem malenost.

Influenca je tu zelo razsajala. Mnoge družine so bile prizadete pa tudi moji ni prizanesla. Epidemija se je priselila sem v oktoberju, pa se neče odpotovati. Mene se je prijela in me držala za vrat in se nisem ozdravil, ko je zgrabilo mojega sina Ivana, starega enajst in pol leta. Dne 10. novembra zvečer pa ga je zavedno odtrgala iz naše sredne. Tu zaušča starše, tri brašte in sestro.

Božo in Josipina Vlahovich.

Sheboygan, Wis. — V nedelje popoldne dne 5. januarja se bo v Šeboyanu seja tukajšnje organizacije Slovenskega republičanskega združenja v prostorih g. Jerneja Bogataja na 223 No. 8th St. Vsi veste, kako v krifični situaciji senajhaj sedaj jugosl. vprašanje, od katerega reditve odvisi bojnost našega naroda bodisi kakor snaki. Sedaj, ob 11. uri je čas dela in boja za obrambo pravice predstavljati volje naroda v starji domovini. Gosp. Žužek nam v svoji bistroumnosti zatrjuje, da je S. N. Z. delala sporazumno z narodnimi voditelji in jugoslovenskim klubom v starji domovini. Pravilnam je tudi o naravnost misteričnih skrivenih sestankih z dr. Korosecem. Povdralj in naglašal je, da je S. R. Z. organizacija avstrijsko-slokarjev in drugih ničvrednih propalih elementov, s katerimi niso hoteli imeti člani in vodstvo S. N. Z. nobenega stika inga še sedaj ne marajo. In v tistem hipu si pa zoper predzravnih vlasti vse tiste ničvredne ljudi na skupno pomoč narodu v domovini. Ker so okoliščine take in je beda ljudstva v starji domovini morala biti vpoštovana v prvi vrsti — je po izpovedi gosp. Žužka — bilo od strani g. odbora S. N. Z. tudi potreben, da svesuje svojim članom skupno delovanje v gotovih točkah, kjer se gre za celokupno korist naroda.

Nadalje nam je pravil in žugal ta duhoviti govornik v svoji zmešani govorane, da bo S. N. Z. takoj bronila S. R. Z. od sebe, ako se kolikor pregegi z osirom na točke, katere so navedene v programu za skupno delovanje.

Mi smo se tej velikodušni mogočnosti g. Žužka

prav iz sreca in pomilovalno smejali kljub vsej resnosti njegovih besed.

Jack Menhardt, tajnik.

S. N. Z. ZA "SLOŽNO" DELO.

Sheboygan, Wis. — V soboto večer, dne 28. decembra, se je vrnil v Sheboyganu shod, na katerem je nastopil kot govornik g. Žužek z namenom, da organizira v naši našelini kampanjo za pobiranje oblike in drugih potrebišč v prid domovini. To bi bilo končno vse v rednu in vse hvale vredno, ako bi g. govornik pri tem tudi ostal. Očvidno pa je bila gori navedena misija samg pretveza, katera se je po

služil govornik v prvi vrsti s tem, da je — zapostavljajoč važnost njegove misije — na prav neprimeren in za političnega inteligenca nepristojen način napadal organizacijo Slovenskega republičanskega združenja in vodilne člane te organizacije.

Mi navadni sheboyganski plebejci in delavci, ki smo doživeli to izredno čast, da smo ob tej priliki zamogli gledati v gospodu Žužku novo zvezdo na slovenskem političnem obzorju, smo v svoji začudenosti kar strmeli, ko smo poslušali izvajanja ali pravilnejše rečeno, obrekovanja tega govornika. Tekom politične borbe izza zadnjega leta, ki je bila med nami Slovenci v Ameriki, smo se sicer uvedili raznih gromovnikov, ki so izlivali na nas kar cele plohe fraz in obrekovanj in smo fizično tudi srečno prestali neomajani vso nevihto, zato nas tudi strele g. Žužka, ki so treskale v S. R. Z. in njega posamezne vodilne člane, niso pa nič iznenadile. Iznenadil pa nas je tembolj način nastopa, katera se poslužujejo ljudje, ki pravijo, da so edini osrečevali našega naroda in edini opravljenci za stopniki volje naroda, nasprotno pa v svoji politični nerodnosti in neizkušenosti sejejo preprič v komaj pomirjene duhove, misle, da opravljajo za narod dobro delo. Mi bi takim ljudem, ki so vedno pravljeni nositi s sabo vedro gnojnico v svrhu, da onesnažijo v svoji zagrizenosti poštegne ljudi, ne zamerili toliko, ako bi pri tem ne zlorabili v korist naroda res poštenega namena edino v fanatično strankarstvo in obenem kazali pred narodom zaljubljenost v svoje osebe.

Ni nam ležče na tem, da se bavimo na tem mestu z osebo g. Žužka, ker naši je to neljubo in ker mu ne pripisujemo tiste važnosti in vplivnosti v slovenski javnosti, ki si jo domišlja in prisvaja sam. Pač pa nam je ležče na tem — in mislimo, da storimo edino le našo dolžnost — da članstvu in vodstvu S. R. Z. objavimo izvajanja in obrekovanja človeka, katerega nam je poslala po njegovi izjavi S. N. Z. v svrhu kampanje za bedne v domovini.

Pripravljen je nam čas, da bi načelo opisovali otroke, ki se vežijo ob takih prilikah in zato našljajo nekaj karakteristično: Propagator S. N. Z. za dobrodelno kampanjo nam še vedno zatrjuje, kakor svoj apostoli iz Krfa, da je S. N. Z. edino opravljeno govoriti v imenu naroda v domovini, pa če tudi bi štela še manj članov kakor jih šteje. Tudi ako bi njih število bilo samo pet članov, (seveda on med njimi) bi imeli še vedno vso pravico govoriti v imenu celega naroda. Nasprotno pa nima S. R. Z. ali ravno zastopa osem deset slovenskega naroda v Ameriki, niti najmanjje pravice

Preomejen je nam čas, da bi načelo opisovali otroke, ki se vežijo ob takih prilikah in zato našljajo nekaj karakteristično: Propagator S. N. Z. za dobrodelno kampanjo nam še vedno zatrjuje, kakor svoj apostoli iz Krfa, da je S. N. Z. edino opravljeno govoriti v imenu naroda v domovini, pa če tudi bi štela še manj članov kakor jih šteje. Tudi ako bi njih število bilo samo pet članov, (seveda on med njimi) bi imeli še vedno vso pravico govoriti v imenu celega naroda. Nasprotno pa nima S. R. Z. ali ravno zastopa osem deset slovenskega naroda v Ameriki, niti najmanjje pravice

PRIHOD ITALIJANOV V TEST.

(Nadaljevanje s prve strani)

2. Odbor za javno skrb je razširjen in mora takoj ustaviti svoje delovanje;

3. Občinski svet, katerega je avstrijska vlada razpustila 2. maja 1915, je zopet upostavljen in bo nadaljeval svojo funkcijo;

4. Italijan je razglasil governor, da je vrhovni poveljnik italijanskih arhade imenoval governora za mesto Trst in on je sprejel last. Nato nadaljuje: "Stopovana ta plemenita tla, ki so bila podmet naših največjih aspiracij za katerih osvoboditev je bilo celite toliko plemenite italijanske krvi, pozdravljim ta tla v imenu italijanske kraljevske vlade in italijanskega naroda s srčnim pozdravom." (1)

Hrvaški listi v Dalmaciji poročajo v prvi polovici novembra, kako Italijani povsed prišli kot veliki prijatelji in zastopniki "testente", dovoili so prve dni, da so smeli prebivalci obdržati naše zastave na javnih poslopjih obljubili, da bodo prebivalcev teh zasedenih krajev preskrbeli živili. Ali kaj kmalu se je pokazalo, da so bile vse njihove besede hinaščina.

ITALIJANSKO PRODIRANJE NA KRAJNSKEM USTAVLJENO.

Zeneva, konec nov. — Zagrebski "Obzor" je poročal 15. nov. sledče: Zastopnik oddeleka za domobranstvo vlade Narodnega Veka je skupno s štabnim podpolkovnikom srbske armade Dušanom Simovićem naložil podpolkovniku jugoslovenskih čet v jubiljani, da naj prepreči prodiranje italijanskih čet v slovenske raje. Podpolkovnik v Ljubljani je po tem naročil poslat notoletniku italijanskih čet v Ločev in rezultat je bil, da so Italijani ustavili nadaljnjo invazijo in se umaknili nazaj na demarkacijsko črto.

Načelnik vojnega odseka v Nadnem Veču dr. Drinkovič je izdal poziv na vse jugoslovenske žavljane do 40. leta, ki so zmožni prijeti za orožje, in na častni brez ozira na starost, da se pripravijo za vojaško službo. Prijava je prostovoljna, toda poziv se glasai, da je vsakega sposobnega držljana dolžnost, da brani domovino proti novemu sovražniku.

ČRNOGORSKI DIPLOMAT BI DAL POLOVICO ISTRE ITALIJANOM.

London, 2. jan. — General A. Gvozdaničev mnemuje, da je srbška deklaracija le sugestija ne pa zaključek in je proti temu, da bi srbška dinastija vladala Jugoslavijo. Izvzemši že pravilne pribidi ali zbor pooblaščenih zastopnikov tako odloči. Gvozdaničev je naprosil ameriško vlado za devet milijonov dolarjev posojila za Črno Goro.

SE ČEŠKE STRANGE PODPIRAJO MASARIKA.

Zeneva, 2. jan. — Informacije, ki so jih prejeli Čehi v Švici, potrjujejo prejanja poročila, da bo do vse češke politične stranke podpirale Masarike pri njegovem delu narodne rekonstrukcije v mladi republike. Nevarnosti boljševizma tam še ni, dasiravno je Češka večidel industrijalna dejavnost. Češki delavec so socialisti, amšak oni podpirajo demokratični socializem. Lenin je postal agitatorje v češka rudarska okrožja, a do zdaj še nima uspeha. Po mnemuje češke vlade ne eksistira na njo nobeno nemško-češko vprašanje. Čehi priznavajo, da so češki prebivalci v manjšini v obmejnih okrožjih, smatrajo pa, da so ondotni Nemci ponemčeni Češi.

V Nemški Avstriji ni nevarnosti za republiko.

Dunaj, 2. jan. — Dr. Bauer, znani socialist in bivši urednik socialdemokratičnega glasila "Arbeiter Zeitung" na Dunaju, sedaj tajnik zunanjih zadev izza smrti V. Adlerja, je dejal te dni v intervjuju, da se ni batil, da bi Nemška Avstrija še kdaj postala monarhija. Ljudstvo se vedno bolj utrujuje v republikanizmu; še celo

vojno največje nazadnjaštvo, so ljudje proti monarhiji. Sempatija v klerikalnih krogih je še najti privržence Habsburžanov, ali na te kroge se ni ozirati.

Bauer je tudi rekel, da ne bo Nemška Avstrija na mirovni konferenci zahtevala nobenih historičnih, geografskih niti strategičnih mej, pač pa le tiste pokrajine, katerih prebivalstvo se je v večini izreklo za dunajsko vlado. Nemci bodo izgubili precej prebivalcev, ki so pomembni med jugoslovanskim in čehoslovaškim večino. Vlada je zato, da plebiscit pod kontrolo nevtralev resi vse teritorialne spore s sosednimi republikami.

Kar se tiče združenja z Nemčijo, je Bauer menjen, da bi ententa ne smela braniti tega avstrijskem Nemcem, kakor ne brani Jugoslovanom, da se združi s Srbijo, ali Italijanom, ki zahteva združitev z Italijo, ali Poljakom, Rumuncem itd.

WILSONIMA TEŽAVNO NALOGO.

(Nadaljevanje s prve strani)

poročajo, da so predsednikovi priča prejeli iz Evrope zanesljive informacije, da je Wilson premagal glavne težave, kar se tiče ujegovega načrta za ligo narodov.

PRIPRAVE ZA SPREJEM WILSONA V RIMU.

Rim, 2. jan. Ves Rim je že v ameriških in italijanskih zastavah in vse drugo je pripravljeno za prihod ameriškega predsednika, ki pride jutri zjutraj. Wilson ostanek tukaj do nedelje in v tem času bo konfiriiral z italijanskimi državniki, kateri bo skušal pridobiti za ligo narodov in druge stvari, ki spadajo v preliminarij mirovne konference. V nedeljo se Wilson odpelje v Milan in druga mesta severne Italije in v torek bo zopet v Parizu.

DROBNE INOZEMSKE VESTI.

Rozika Schwimmer, ogrska poslanka v Švici, je resignirala. Schwimmerjeva je bila prva ženska, ki je imela diplomatsko službo te vrste.

Krajenvi delavsko-vojaški svet v Monakovem je arretiral 17. oseb radi zarote proti sedanji revolucionarni vladi na Bavarskem. Medi zaprtimi je tudi neki vojvoda.

Zadnji teden je prišel prvi vlak iz Brusela v Pariz po vojni.

Za češkoslovaške in rumunske mirovne delegate je ustanovljena posebna železniška zveza med Bukareštom in Parizom.

Angleške čete so okupirale Batum na vzhodnem obrežju Črnega Morja.

Novi voditelj delavsko-vojaške stranke v angleškem parlamentu bo najbrž J. H. Thomas. Parlament se otvoril v drugi polovici meseca januarja.

Ignac Jan Paderewski, znani poljski igralec na glosovir, je po svojem prihodu na Poljsko postal vodja oddelka armade, ki ima analogi pregnati nemške čete iz Poznanja.

Angleška vlada je izpustila

iz zapora irske Sinnfeinove, ki so

izvoljeni poslancem. Med temi je tudi grof Plunket, ki je bil interniran v Angliji. Nekaj se govori, da bodo Sinnfeinove poslali svojo mirovno delegacijo v Pariz in zahtevali, da se pripozna Irsko kot neodvisna republika.

Angleška vlada je sklenila plačevalni podporo od \$6 do \$15 na teden odprtih vojakov, toliko časa dokler ne dobe dela. Okrog tri milijone vojakov je na listi in skupna podpora znaša več kot pet milijonov dolarjev tedenško.

Italija dolguje Združeniu državam eno miljardo in 310 milijonov dolarjev.

Francoška nižja zbornica je 31. decembra zaključila zborovanje.

V Parizu se je raznesla govorica, da je moral Ameriška armada morala plačati rent od francoskih zakopov, v katerih se je nahajala; ravno tako so morali Američani plačati rent od zakopov, ki so jih nemci. Stotnik Andrej Tardien, načelnik ameriško-francoske vojne misije, izjavlja, da je govorica delo nemške propagande.

Iz Rima poročajo uradno, da je 100.000 italijanskih vojnih jetnikov umrlo v Avstriji v tednu gladi, mraza in brutalnega postope.

Ameriške vesti.

VELIK OLJNI VRELEC PRE NEHAL.

Tuxpan, Mehika. — Med oljimi operatorji je povzročila vest, da je oljni vrelec Aguila Oil Company in Potrero del Liano prenehal teči, veliko senzacijo. Ta vrelec je dajal olje za britsko mornarisko. Skozi več kot osem let je ta vrelec dajal do 50.000 sodov sirovega olja na dan, ali vsega olja 150.000.000 sodov, ki je bil vreden več kot sto milijonov dolarjev. Vrelec je bil tako močan, da bi dal vsaki dan 120.000 sodov olja do dneva, ko je prenehal teči, toda kompanija je omejila produkcijo olja le na 50.000 sodov na dan, ker ni mogla odpraviti več olja v luko in ga do tam razposlati v druge kraje.

Nekaj dni po podpisnem premirju je vrelec prenehal teči. Mesto olja je pa pričelo prihajati slana voda na dan.

Vrelec je globok 3,200 čevljev in olje je teko direktno v cevi, ki so bile napeljane do nakladišča ob oceanu, zadej za pristanom Tuxpama. Poleg se bili napravljeni ogromni nabiralniki, v katerih je teklo olje, ki ga niso mogli naložiti na ladje.

Ko so naleteli na vrelec, je švignil močan curen proti nebu in trudili so se skozi šest tednov, da so uravnali njegov iztok. Zgradili so hitro začasne nabiralnike iz zemlje, kljub temu je kompanija izgubila več milijonov sodov olja, preden so bili zgrajeni pravilni nabiralniki.

Takrat je bil še stari in nazadnjški Diaz predsednik Mehike. Odredil je tje šest sto vojakov, ki so gradili nabiralnike iz zemlje in izvrševali druga potrebna dela. Ali olje je prihajalo v taki množini na dan, da je lord Cavendish, predsednik družbe razpisal \$6.000 nagrade tistem, ki omesti iztok olja. Nagrada je privabila na mesto ameriške inženirje, ki so v kratkem času konstruirali ogromno jekleno pokrovilo, s potrebnim zaklopkom, ki je dovolila, da je dal vrelec na dan le 50.000 sodov olja.

Geologisti pravijo, da je spremenitev oljnega vreleca v vrelec s slano vodo je lokalnega pomena, ki ne bo učinkovala na druge vreleve na oljnem polju.

Drugi večji vrelec v bližini je lastnina Huasteca Petroleum kompanije, ki je dal od 10. septembra 1910 do 80.000.000 sodov sirovega olja. Vrelec je tako silen, da bi lahko kompanija dobila na dan 110.000 sodov olja. Družba je omejila produkcijo olja na dan le na 15.000 sodov olja. So pa še dragi veliki vreleci v bližini, ki dajejo veliko množino olja.

Zadnji teden je prišel prvi vlak iz Brusela v Pariz po vojni.

Za češkoslovaške in rumunske mirovne delegate je ustanovljena posebna železniška zveza

med Bukareštom in Parizom.

Angleške čete so okupirale

Batum na vzhodnem obrežju Črnega Morja.

Novi voditelj delavsko-

vojaške stranke v angleškem parlamentu bo najbrž J. H. Thomas. Parlament se otvoril v drugi polovici meseca januarja.

Ignac Jan Paderewski, znani poljski igralec na glosovir, je po svojem prihodu na Poljsko postal vodja oddelka armade, ki ima analogi pregnati nemške čete iz Poznanja.

Angleška vlada je izpustila

iz zapora irske Sinnfeinove, ki so

izvoljeni poslancem. Med temi je

tudi grof Plunket, ki je bil inter-

niran v Angliji. Nekaj se govori,

da bodo Sinnfeinove poslali svojo mirovno delegacijo v Pariz in zahtevali, da se pripozna Irsko kot neodvisna republika.

Angleška vlada je sklenila plačevalni podporo od \$6 do \$15

na teden odprtih vojakov, toliko časa dokler ne dobe dela. Okrog tri milijone vojakov je na listi in skupna podpora znaša več kot pet milijonov dolarjev tedenško.

Italija dolguje Združeniu državam eno miljardo in 310 milijonov dolarjev.

Francoška nižja zbornica je 31. decembra zaključila zborovanje.

V Parizu se je raznesla govorica, da je moral Ameriška armada morala plačati rent od francoskih zakopov, v katerih se je nahajala; ravno tako so morali Američani plačati rent od zakopov, ki so jih nemci. Stotnik Andrej Tardien, načelnik ameriško-francoske vojne misije, izjavlja, da je govorica delo nemške propagande.

Iz Rima poročajo uradno, da je 100.000 italijanskih vojnih jetnikov umrlo v Avstriji v tednu gladi, mraza in brutalnega postope.

Windsor, Colo. — "Vladni uradniki mi napravijo bolečino, če prerokejo vreme za tri mesece naprej", je dejal Tom Cooney, star lovec, ki sedaj lovi divjadično ob obrežju reke Poudre in je prišel v mesto da prodaja kože.

"O vremenni ne vedo nič", je nadaljeval stari lovec in skrivnil z glavo. "Visoke hiše na katerih imajo svoje instrumente, tudi niso pravo mesto, da pronajdejo, do smrti.

LOVEC IN ZNANSTVENIK O VREMENU.

Windsor, Colo. — "Vladni uradniki mi napravijo bolečino, če prerokejo vreme za tri mesece naprej", je dejal Tom Cooney, star lovec, ki sedaj lovi divjadično ob obrežju reke Poudre in je prišel v mesto da prodaja kože.

"O vremenni ne vedo nič", je nadaljeval stari lovec in skrivnil z glavo. "Visoke hiše na katerih imajo svoje instrumente, tudi niso pravo mesto, da pronajdejo, do smrti.

969 OSOB — ZRTVE AVTO-

BILOV IN MOTORČIKLJEV.

New York, N. Y. — V letu 1918

so avtomobili in motorčiklji v državi New York povozili 969 oseb

kakšno bo vreme. Treba je iti na prerijo, k obrežju reke, v sumo in opazovati, kaj delajo živali, dreveje in trava. Ti vedo več o vremenu kot izučeni gospodje."

Tako je Cooney komentiral izjavo vremenskega opazovalca v Denverju, po kateri dobimo dolgo in ostro zimo. Lovec je zanikal njegovo trditve in dejal, da v naravi ni znaten, ki napovedujejo ostro in dolgo zimo.

V potridlo svoje izjave je dejal, da imajo muškatovke letos nižja bivališča ob rekah kot ponavadi, kadar prihaja huda zima. Če prihaja trda zima, so ta bivališča višja in stene so debelejše. Mah na severni strani drevja je letos redkejši kot druga leta. Reke so izredno plitke, kar potrdi, da bo zima mila. Koreni trave niso tesne in zvezane skupaj in odpadajo listje, ki se ne tiči tesno tal, kot ob času, če ima priti huda zima. Dlaka na divjih živalih ni tako gostota kot pred prihodom ostre zime. Cooney je končal, da tako narava napoveduje, kakšna bo zima.

DOVJSET MORNARJEV ORO-

PANIH V ZLOGLASNI

HIŠI.

